

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ MOTIVACI STUDENTŮ VE STUDIU NA VYSOKÉ ŠKOLE

Ve výzkumu realizovaném v zimním semestru 2023/2024 jsme zjišťovali, jaké jsou motivy pro studium vysoké školy u studentů Univerzity Palackého v Olomouci. Identifikovali jsme celkem 11 motivů – zájem o obor, rozvoj, sociální status, zisk titulu, očekávání okolí, peníze aj. Vedle těchto motivů jsme také zařadili kategorii nemotivovanost. Například výzkumníci Cook a Artina (2016) identifikovali základní témata jako je důležitost studia v žebříčku hodnot, pocit kompetentnosti, atribuce dosažení cíle a interakce mezi jedincem a vzdělávacím systémem. Dle Schnettler et al. (2020) s motivací souvisí zájem o studium a dosažení akademického úspěchu. Avšak z praxe víme, že ne každý student na vysoké škole je motivován. Pro účely tohoto výzkumu si pokládáme jinou otázku – jaké motivy udržují nemotivované studenty ve studiu na vysoké škole. Jinými slovy, z jakých důvodů nemotivovaní vysokoškolští studenti studují. McFarlane (2010) uvádí, že na vysoké škole nacházíme dvě skupiny nemotivovaných studentů. První skupina je tvořena studenty, kteří jednoduše postrádají jakoukoli snahu či vášeň pro učení a vzdělávání. Druhou skupinu tvoří nedostatečně motivovaní studenti, u kterých chybí hluboké zaujetí pro obsah studia – učit se chtějí, ale jejich zapálení je minimální.

Analýza dat

Celkový počet respondentů je 447, z toho 72,7 % představovaly ženy a zbylých 27,3 % tvořili muži. Průměrný věk respondentů je 23,4 let. S proměnnými jsme pracovali jako se spojitými a každá nabývá hodnoty od 0 do 10. V rámci analýzy jsme vzali v úvahu všech jedenáct potenciálních faktorů na motivaci studentů:

- Přínos společnosti
- Sociální status
- Peníze
- Očekávání okolí
- Zájem o obor
- Rozvoj
- Baví se učit
- Studentský život
- Zaměstnání
- Studentské výhody
- Titul

¹ Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese:
<https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=241>.

Z celkových 11 možných faktorů, které mohou mít vliv na nemotivované studenty jsme vybrali všechny. Naše data jsme analyzovali pomocí všeobecného lineárního modelu, který se jeví jako vhodný pro účely našeho výzkumu. V případě lineárních modelů předpokládáme, že vliv proměnných na závisle proměnnou, v našem případě na amotivaci, je lineární.

Výsledky

Po provedení výpočtu nacházíme celkem pět motivů, které jsou statisticky signifikantní, na hladině významnosti $\alpha = 0,05$. Matematicky jde o to, že se testuje ne/nulovost koeficientů, které popisují, o jaký vliv se jedná. Při odpovědi na námi stanovenou otázku – proč nemotivovaní studenti pokračují ve studiu nacházíme ne tolik překvapivě motiv *Zisk titulu, Studentský život a Přínos společnosti*. Dále se jedná o motiv *Rozvoj*, který je nejsilnější a také, že je *baví se učit*. Pro jednoduchou interpretaci ne/standardizovaných regresních koeficientů (b^*/b) uveďme následující příklad. Dva studenti odpoví na všechny otázky úplně stejně až na *Studentský život*, kde jeden z nich dá o jedna vyšší hodnocení, bude mít tento student o 0,232 vyšší hodnotu Amotivace. Ne příliš překvapivé je, že oproti ostatním má *Studentský život* na motivaci vliv negativní/pozitivní na amotivaci (tj. s rostoucím motivem Studentského života klesá motivace; tj. roste amotivace). Méně intuitivní je pak, že totéž platí i pro motiv *Baví se učit* (možnou příčinou může být třeba to, že k dostatečné motivaci nestačí pouze „Chci se něco učit a je mi celkem jedno co.“).

Tabulka 1: Zobrazení výsledků regresních koeficientů, testové statistiky t (n-12) a p-hodnot.

Proměnná	b^*	b	t (435)	p-hodnota
Intercept		7,685	10,101	0,000
Přínos společnosti	-0,191	-0,215	-4,495	0,000
Sociální status	0,027	0,029	0,561	0,575
Peníze	-0,023	-0,022	-0,479	0,632
Očekávání okolí	0,077	0,076	1,911	0,057
Zájem o obor	-0,014	-0,029	-0,407	0,684
Rozvoj	-0,302	-0,370	-6,754	0,000
Baví se učit	0,146	0,207	3,968	0,000
Studentský život	0,212	0,232	5,069	0,000

Zaměstnání	-0,052	-0,058	-1,243	0,215
Studentské výhody	0,076	0,078	1,784	0,075
Zisk titulu	-0,172	-0,205	-3,398	0,001

Dle koeficientů determinace, jak zobrazuje Tabulka 2, dokáže námi zvolený model vysvětlit asi 47,55 % rozptylu. Důvodů proč tomu tak je může být několik, například se může jednat o chybějící významnou proměnnou, která by nám pomohla data lépe vysvětlit. Další možností vylepšení modelu může být například použití interakce mezi proměnnými.

Tabulka 2: Zobrazení koeficientů determinace

Koeficienty determinace	
Multiple R	0,6895
Multiple R2	0,4755
Adjusted R2	0,4622

Závěr

Porozumět motivaci studentů je důležité nejen pro vzdělávací zařízení (Schnettler et al., 2020), ale i pro studenty samotné. Stejně tak je důležité identifikovat dvě skupiny studentů, u kterých není motivace ideální (McFarlane, 2010).

I přes všechny možné důvody, díky kterým studenti pokračují ve studiu na vysoké škole, jsme identifikovali v našich datech celkem pět významných motivů. Nejsilnějším faktorem byl *Rozvoj*, kdy cílem studia je získat znalosti a dovednosti pro budoucí profesi. Vedle toho se objevily motivy, jejichž velikost vlivu byly podobné. Jedná se o *Zisk titulu*, kdy je studium považováno pouze za prostředek k získání titulu a *Studentský život* a výhody, které z něj plynou (samotné *Studentské výhody* však v našem modelu nevyšly jako signifikantní). Dále pak *Přínos do společnosti*, kdy student předpokládá, že jeho vzdělání bude nějak přínosné pro ostatní. O něco více překvapivé bylo, že u nemotivovaných studentů se vyskytoval silný motiv *Baví se učit*, tedy že se rádi dozvídají nové věci.

Zdroje

- Cook, D. A., & Artino, A. R. (2016). Motivation to learn: an overview of contemporary theories. *Medical Education*, 50 (10), 997-1014. [https://doi: 10.1111/medu.13074](https://doi.org/10.1111/medu.13074)
- McFarlane, D. A. (2010). Teaching Unmotivated and Under-Motivated College Students: Problems, Challenges, and Considerations. *College Quarterly*, 13(3), n3.
- Schnettler, T., Bobe, J., Scheunemann, A., Fries, S., & Grunschel, C. (2020). Is it still worth it? Applying expectancy-value theory to investigate the intraindividual motivational process of forming intentions to drop out from university. *Motiv Emot*, 44, 491–507. <https://doi.org/10.1007/s11031-020-09822-w>